

Kirken Underviser

tema

Høje tider

10 gange i kirke

"Kom i kirke 10 gang på et år!"

Sådan lød invitationen fra en kirke på Nordfyn.

Hvad gjorde man og hvordan gik det så?

Side 5

Farvel kalvesteg, fjernsyn og mobiltelefon! Om faste og fastelavn

Hvordan kan man tale meningsfuldt og vedkommende om faste i et forbrugssamfund? Måske kan faste være andet end "ikke at spise"?

Side 15

Påskelejr for juniorkonfirmander

Forslag til et undervisningsforløb, hvor påskens begivenheder bliver fortalt, sunget, tegnet, dramatiseret, modelleret og spist.

Side 17

En "luftig" højtid i Guds grønne Katedral

"Hvor bliver fællesskabet imellem Gud og mennesker nærværende, når man i fællesskab har vandret i stilhed!"

I Fredens sogn i Århus gjorde de det pinsemorgen.

Side 20

2005-4
december

Indhold

	Høje tider <i>af Ingrid Mielke, studieforstander på Kirkefaglig Videreuddannelse</i>	3
	10 gange i kirke <i>af Keld B. Hansen, præst ved Østrup, Skeby og Gerskov kirker</i>	5
	Vær velkommen Herrens år – Jul, påske, pinse <i>af Annelise Nymark, projektmedarbejder i Skole-kirke-samarbejdet i Ebeltoft-Rosenholm-Rønde</i>	8
	Julespil <i>af julespilsgruppen i Hans Tausens sogn, Odense</i>	12
	Farvel kalvesteg, fjernsyn og mobiltelefon! Om fasten og fastelavn <i>af Poul Joachim Stender, sognepræst i Kirke Såby</i>	15
	Påskelejr for juniorkonfirmander <i>af Inger Margrethe Mikkelsen, sognepræst i Vadum</i>	17
	En "luftig" højtide i Guds grønne Katedral. Om pinsevandring <i>af Birgit Overgaard, sognemedhjælper ved Fredens kirke, Århus</i>	20

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion

Søren Kjærgaard Nielsen, Jette Tinggaard, Elsebeth Kragh Dedieu (ansv.),
Line Volmers, Mogens Bering Rasmussen, Ruth Bjerrum, Inger Hørup
Slot, Inger Margrethe Mikkelsen (ansv.)

Redaktionssekretær: Ruth Bjerrum
Peter Bangs Vej 1, 2000 Frederiksberg, tlf.: 38 38 41 20

Sats, layout: Unitas Forlag
ISSN: 1602-2785

Udgiver:

Kirkefaglig Videreuddannelse
Diakonissestiftelsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38 38 41 20
www.kirkefaglig-videreuddannelse.dk

Målsætning:

Målsætningen for Kirkefaglig Videreuddannelse er at uddanne diakonale og religionspædagogiske medarbejdere, der ud fra en kirkelig faglighed kan indgå som inspiratorer, iværksættere og ledere i kirkens arbejde.

Tryk: Clemenstrykkeriet a/s

Abonnement:

Årsabonnement (4 numre) kr. 155,-
Løssalg kr. 50,-
Henvendelse til:
Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg tlf.: 36 16 64 81
E-mail info@unitasforlag.dk

Høje tider

I traditionerne møder vi det vigtige i vores kultur og religion. Når vi i frihed og med glæde kan følge dem, så hjælper de os til at klare livet.

Når vore efterårsmorgener begynder at blive mørke og kolde, så oplever vi det ikke blot som overgangen til en mere besværlig tid med flyverdragter på småbørn, lys på cykler og risiko for glatte veje. Efteråret er også "Nu falmer skoven", Mortensaften og udsigt til den traditionssyldte adventstid.

Nye traditioner kommer til – ofte fra andre lande. Adventskransen har været almindelig i 50 år. Gennem de sidste 10 år er nogle begyndt at tænde lys på gravene ved Alle Helgen. Langsomt vinder Halloween nu indpas, og tidligere tiders roelygter skiftes ud med græskarlygter.

Kirkeåret

Et kirkeår er trygt, for her vender vi bestandig tilbage til det kendte. Et kalenderår er langt mere usikkert. Her skal vi fremad, være omstillingsparate, udviklende og bestemt ikke hvile på nogen laurbær.

I vores lutherske kirke udtrykkes kristendommen ofte som teoretisk lære. Men kristendom udgår fra livet og hænger nært sammen med de traditioner og hver-

dagsvaner, vi har. Det er ikke blot det, vi tror på, der former vores praksis. Vores praksis former også det, vi tror på. Kristendommen skal ikke blot høres, den skal også gøres. Når kirkeårets højtider fejres, er der meget at gøre.

Religion, kultur og tradition

Religion, kultur og tradition hører sammen. Kirken kobler sig på landets folkelige traditioner, og de folkelige traditioner kobler sig på kirkens traditioner. Kristen praksis bygger bro til andre religioner og kulturer. Vi gør sådan, når vi får et barn, hvordan gør I?

Traditioner må ikke opleves som pligt og skal ikke gentages uden omtanke. Vi skal forholde os til dem og også forny dem. De giver os stabilitet og forandring, tryk og udvikling.

K.E: Løgstrup siger: "Vi ville miste os selv, hvis vi mistede traditionen, som vi er vokset op i, og som har dannet os.

Vi kan forarbejde traditio-

nen, vi kan stille os kritisk til den og korrigere den. Vi kan og skal gøre op med den. Men udskifte den kan vi ikke."

Når det er højtid falder jordtiden
og himmeltiden sammen, og alle
mennesker tænker og gør det
samme. Og hvis højtiderne engang
skulle forsvinde, ville menneskene
blive meget ensomme og
fremmede for hinanden

Anne Sofie Seidelin

Højtidsfejring

Højtiderne giver os mulighed for at genopleve de vigtigste begivenheder fra bibelen. Hver høst bliver det klart, at Gud skaber. Hver jul kommer han igen til verden, og hver påske dør og genopstår han.

At holde fest, at fejre noget kræver forberedelse. Fester bygges op over 4 komponenter: Fortælling, måltid, fællesskab og handlinger/ceremonier.

1. En fortælling. Vi fester, fordi der engang skete noget. Det må genopleves gennem fortælling, ellers bliver fejringen tom! En kultur manifesterer sig gennem sine store fortællinger, og det er vigtigt at videregive disse fortællinger. De bibelske fortællinger er fulde af håb og livsmod. Ethvert menneske kan spejle sit liv i disse fortællinger, og vort samfund er præget af dem.
2. Et festmåltid. Måltidet kan være stort som en julemiddag, eller det kan være en kop kaffe og en fastelavnsbolle. Det kan være forsonende at spise sammen. I den kirkelige tradition synger og taler vi om julefreden. Gennem den folkelige tradition sørges der for, at ingen "bærer julen ud"!
3. Fællesskab. Ved en rigtig fest må vi være sammen med dem, vi holder af. Her mødes generationerne. Her ved de ældste, hvordan det var engang. Midtergenerationen står for de fornyende elementer. De unge gør sig deres egne tanker, og børnene glæder sig over det hele.
I festen forenes *fortiden, nutiden og fremtiden*.

4. Handlinger/ceremonier. Ting skal ske på særlige måder. Der skal danses om juletræet. Der skal tændes et stort bål. Salmer og sange skal synges. Der skal pyntes med særlige ting og særlige farver.

En gudstjeneste er i sig selv en lille fest. Her er fortælling, sang, måltid, særlige handlinger og en mulighed for fællesskab.

Jordtid og himmeltid

Anne Sophie Seidelin har skrevet: "Først tænkte Gud på højtiderne. De er de vigtigste tider, fordi de er fælles for menneskene. Foroven går sol og månen og stjernerne over himlen og udmåler med nøjagtighed tiden, stjerne-

tiden, som altid er den samme. Nede på jorden er der en anden slags tid; hver blomst har sin tid, og sådan er det også med mennesker. Men når stjernekalenderen viser, at det er jul, så falder samtidig alle menneskers tanker i slag. Enten de er bedrøvede eller glade, syge eller raske, onde eller gode, så føler eller ved de alle sammen, at høj-

tiden er kommet. Når det er højtid falder jordtiden og himmeltiden sammen, og alle mennesker tænker og gør det samme. Og hvis højtiderne engang skulle forsvinde, ville menneskene blive meget ensomme og fremmede for hinanden."

Det er ikke blot det, vi tror på, der
former vores praksis. Vores praksis
former også det, vi tror på.

Kristendommen skal ikke blot høres,
den skal også gøres

Litteratur

I Roskilde stift har man indsamlet mange gode ideer til at fejre kalenderårets begivenheder og kirkeårets højtider. Materialet er beregnet som inspiration til at holde "10 gudstjenester for begyndere", men i materialet er der inspiration til langt mere. Det er ikke udgivet, men ligger tilgængelig på nettet under www.roskilde.stift.dk/kirkegang/.

Den svenske kirke har udgivet bogen: Tradition och liv. Martin Modéus har lavet bogen, der er udgivet på Verbum i 2000. Modéus har været præst, men underviser nu på Lunds Universitet. Han forsker i riter og ritualisering. Bogen er naturligvis et udtryk for svensk kultur og kirkeliv, men den rummer god teori og mange forslag til at gøre kristendom.

10 gange i kirke

Om at invitere folk til at gå i kirke

Her på Nordfyn har vi erfaring for, at det kun er et mindretal af befolkningen, der har en klar fornemmelse for, hvad der sker i løbet af et kirkeår. På landsplan ser det vist ikke meget bedre ud. De fleste folkekirkemedlemmer ved selvfølgelig, hvad der sker i kirken juleaften. Men ellers synes mange, at det, der sker i kirken om søndagen, bare er som en uendelig kæde af gudstjenester, der ikke er til at overskue. Det er sådan noget, der giver mig lyst til at gøre kirkegang mere tilgængelig og overskuelig. Her hos os på Nordfyn prøver vi at løse den opgave bl.a. ved at invitere til regelmæssig kirkegang. Vi foreslår, at man til en begyndelse kommer ti gange i kirke i løbet af et år. Det er det, der ligger i ideen med de "10 gange i kirke."

Jeg kom på sporet af ideen om "10 gange i kirke" i Roskilde stift, hvor stiftets sogne er blevet opfordret til at udvalge ti af årets gudstjenester. Når de ti gudstjenester er valgt, inviterer man til gudstjenesterne, og man sørger for at informere om deres særlige indhold. Man lægger alle kræfter i, så nye gudstjenestedeltagere kan

føle sig velkomne. I Roskilde stift har en arbejdsgruppe udgivet et hæfte med en mængde ideer, som både præster og menighedsråd kan hente inspiration i.

Hos "mine" to menighedsråd, som hedder Østrup og Skeby menighedsråd, kom ideen med de ti gudstjenester nu ikke som den store revolution. Vi havde i

forvejen indarbejdet flere gudstjenester, som vi gjorde noget særligt ud af. Det drejer sig f.eks. om vores kyndelmisse gudstjeneste, gudstjenesten påskedag og høstgudstjenesten. Men for at hjælpe vores nye ide om ti årlige gudstjenester på vej, lavede vi en folder, der fortalte noget om hver af de ti udvalgte søndage. Folderen kom ud med januar

nummeret af kirkebladet, så alle kunne orientere sig om ideen fra starten.

I år har vi udvalgt følgende ti gudstjenester: kyndelmissegudstjenesten, gudstjenesten for begyndere, fortælle-gudstjenesten skærtorsdag, gudstjenesterne påskedag og pinsedag, friluftsgudstjenesten ved Fjordens Dag, høstgudstjenesten, en tak for livet gudstjeneste, alle helgen gudstjenesten, samt gudstjenesten den 1. søndag i advent.

Sådan gør vi

Kyndelmissegudstjeneste

De sidste otte år har vi holdt kyndelmissegudstjeneste. Vi vælger den søndag, der ligger nærmest kyndelmisse-dagen, og vi nøjes ikke med gudstjenesten. Vi inviterer alle i vores område til at begynde i præstegården. I løbet af eftermiddagen er konfirmandstue, kontor og flere af vore private rum åbne for en lang række aktiviteter især for børnefamilier. Arrangementet har efterhånden påkaldt sig en enorm interesse. Vi spiser sammen og går i fakkeltog til Østrup kirke, hvor der er lysgudstjeneste. Vores lokale gospelkor synger for os, når vi kommer ind fra mørket udenfor. I kirken er der levende lys overalt, og sammen gennemfører vi en gudstjeneste, hvor Jesus står i centrum som verdens lys. Undervejs i gudstjenesten har vi en lysvandring, hvor alle går bagom alteret og tilbage. På tilbagevejen sætter man sit lys på et kors af mursten, der er lagt på gulvet. Alle får også udleveret en seddel, hvorpå de kan skrive en bøn, der så kommer med i den afsluttende fællesbøn. Ved kyndelmissegudstjenesten er Østrup kirke fyldt til bristepunktet.

Begyndergudstjeneste

Gudstjenesten for begyndere er især for alle dem, der føler sig fremmede over for at gå i kirke. Men jeg forsøger nu også at henvende mig til de mere rutinerede, så de får ting at vide, som de ikke vidste i forvejen. I vores begyndergudstjeneste er der i alt fem pauser med plads til forklaringer om, hvorfor vi gør, som vi gør. Der bliver måske forklaret, hvornår og hvorfor man rejser sig i kirken og hvorfor det plejer at være kirkesangeren, der ber ind- og udgangsbøn. Jeg taler også gerne om, hvad der den pågældende søndag er den røde tråd i gudstjenesten.

Fortællegudstjeneste

I år holdt vi for første gang fortællegudstjeneste. Jeg valgte at lægge fortællegudstjenesten skærtorsdag aften. Jeg fik ideen til en fortællegudstjeneste fra Bristol i England, hvor en gruppe professionelle fortællere i flere omgange fyldte et teater med folk, der gerne ville høre bibelfortælling. Et par måneder forinden gudstjenesten fik jeg fire af mine lokale folk med på ideen om at fortælle sammen med mig. Jeg udvalgte ti centrale histo-

rier fra Jesu liv og fordelte dem mellem fortællerne. Vi mødtes til tre øveaftener, hvor vi fortalte for hinanden og gav hinanden råd mht. hvad der kunne gøres, for at formidlingen blev mere levende. Efter min mening blev resultatet forbløffende godt. Fortællerne satte deres eget præg på historierne, og alle var virkeligt gode til at fortælle. Vi skiftedes til at fortælle om begivenhederne mellem Jesu dåb og nadverens indstiftelse skærtorsdag, og mellem fortællingerne spillede elever fra den lokale musikskole. Efter fortællingerne sang vi en fællessalme, og så sluttede vi med altergang.

Høstgudstjenesten

Vi har her på stedet en lang tradition for at gøre høstgudstjenesten festlig. Vi plejer at pynte kirken med neg og med frugt og grønsager. Desuden plejer vi at invitere en person med, der spiller på violin. Til folks store glæde har vi indført, at der efter høstgudstjenesten bliver serveret æbleskiver, kaffe, sodavand og hjemmebrygget øl. Vi fastholder på den måde de gamle fynske høsttraditioner med æbleskiver og hjemmebrygget øl.

Tak for livet gudstjenesten

Danskerne er gode til at fejre fødselsdage, og med tak for livet gudstjenesten vil vi gerne give alle mulighed for at komme hen i kirken for at sige tak til Gud for det liv, vi har. Sidste år var det første gang, vi holdt en tak for livet gudstjeneste. Gennem husstands-omdelte sedler inviterede vi alle med. Og v.h.j. a. særlige indbydelser inviterede vi alle mellem 20 og 100 år, der i det forløbne år havde fejret rund fødselsdag. Vi sendte dem noget, der lignede en fødselsdagsinvitation – en lille 4-siders sag, hvorpå der stod: "Tillykke med at du er dig... Da du i år er rund fødselar, vil det glæde os at se dig til en "tak for livet gudstjeneste" i Østrup kirke søndag den 31. oktober. Efter gudstjenesten serveres boller og lagkage i Østrup præstegård." Et lokalt kor deltog i gudstjenesten, og der kom mange mennesker. Efter gudstjenesten var der i Østrup præstegård musikalsk underholdning, og, som det fremgik af indbydelsen, var der fødselsdags kaffebord med lagkage og med brunsviger, som nærmest er obligatorisk ved fynske fødselsdage.

En mulighed i forbindelse med tak for livet gudstjenesten er også at udsende særlige indbydelser til for eksempel til brudepar eller til nybagte forældre. Der

findes mange grupper, som kan have noget særligt at sige tak for.

Omtalen af de "10 gange i kirke"

Pressen har været meget villig til at omtale vores idé. Vores lokale avis, Fyens Stiftstidende, præsenterede de "10 gange i kirke" som "10 gange balsam for sjælen", og man illustrerede ideen med tegninger af ti-turs klippekort. Desuden fik vi som sagt lavet en folder, der præsenterer hver enkelt af de ti gudstjenester. På folderens bagside findes et skema, hvor man for egen fornøjelses skyld kan krydse af, hvor mange gudstjenester man har været med til. I kirkebladet følger vi også jævnligt op på ideen.

Hvis man gerne vil gå i gang

Det er et stort plus ved ideen om de "ti gange i kirke", at man på en sjov måde kan gøre folk opmærksom på, at søndagen også kan bruges til kirkegang. Det har været fint at få en masse positiv omtale i pressen, og så har det været dejligt at se, at der er kommet flere i kirke. Men hvis man synes ideen lyder spændende og gerne vil gå i gang med den, så skal man også være parat til at reklamere for ideen. Og blive ved med det! Man skal ikke forvente, at folk husker ideen hele året.

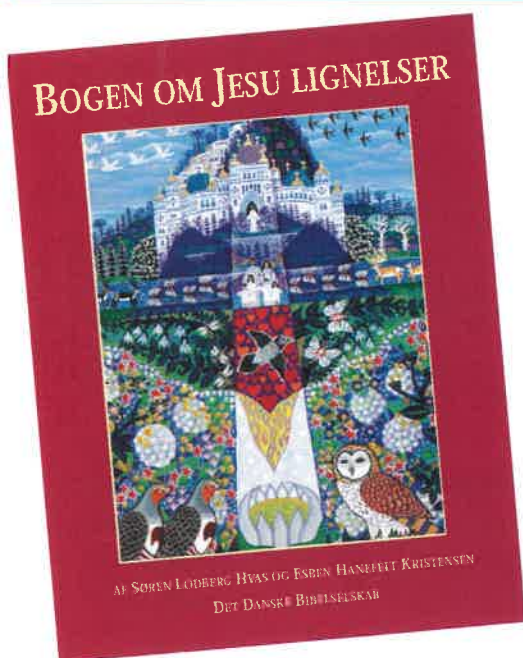
Heller ikke selv om man gjorde meget reklame for "de ti" i januar måned. Så hvis man først går i gang med "ti gange i kirke", kræves der, at man hele tiden gør opmærksom på hver enkelt af de udvalgte helligdage.

Mere inspiration

Man kan hente inspiration til "10 gange i kirke" på Roskilde Stifts hjemmeside.

Bogen om Jesu lignelser

Af Søren Lodberg Hvas. Illustreret af Esben Hanefelt Kristensen

- Til studerende, undervisere og læsere med en mere almen interesse
- Bogen gennemgår en række af Jesu lignelser, der tolkes som spejlinger af det himmelske i det jordiske.

111 sider | 20 x 26 cm |
Indbundet | Kr. 199,-

Billederne fra bogen som overheads
og på cd-rom | 20 stk. | kr. 679,-

Fås hos boghandleren eller på www.bibelselskabet.dk

Vær velkommen Herrens år

[Jul, påske, pinse]

Kære forældre og børn i mellemgruppen

I uge 48 afholder vi en emneuge. Udgangspunktet for ugen er lavet af skole-kirke-samarbejdet i Ebeltoft-Rosenholm-Rønde.

Et salmeprojekt

om Grundtvig

og om de kristne højtider.

Hver morgen vil vi starte fælles med to lektioners salmeundervisning. Derefter skal eleverne i blandede grupper i værksteder. De følger den samme gruppe rundt og er en dag i hvert værksted:

- Jul
- Påske
- Pinse
- Grundtvig

Torsdag er store kirkedag.

Vi tager i kirken, hvor eleverne skal synge/høre salmerne i kirkerummet. Præsten vil fortælle dele af Grundtvigs livshistorie som klangbund for de enkelte salmer.

Mødetidspunkt mandag, tirsdag, onsdag og fredag for alle elever 8.00 til 12.40.

Torsdag møder alle 8.00 – 11.15.

Vi glæder os til en uge, hvor englens vil synge.

Venlig hilsen fra mellemgruppens lærere

Sådan skrev lærerne ud til hjemmene på en af de skoler, som i efteråret 2003 havde reageret på skole-kirke-samarbejdets udspil, og det blev i sandhed en uge, hvor englens kom til at synge. Musiklokalet genlød af salmer, som blev indlært, sunget og eksperimenteret med. I billedkunst blev der produceret julekrybber og pinseglasmosaikker. I klasselokalerne blev der læst og fortalt, arbejdet med bibeltekster og højtider, dramatiseret og tolket billeder, set film og surfet på nettet. Fællesrummet emmede af aktivitet og fyldtes i ugens løb af elevernes produkter. I kirken blev der lyttet intenst til præstens fortælling, og de gamle mure rystede, når eleverne satte i med salmerne for fuld udblæsning.

Højtiderne

Uanset om børn i Danmark har en traditionel kristen, dansk baggrund eller en ikke-kristen, anden etnisk baggrund, er det betydningsfuldt for dem at kende de tre centrale, kristne højtider. De har forskellig vægt. Jul og

Uanset om børn i Danmark har en traditionel kristen, dansk baggrund eller en ikke-kristen, anden etnisk baggrund, er det betydningsfuldt for dem at kende de tre centrale, kristne højtider

påske står stærkest og spiller en ydre, synlig rolle i traditioner, mad, pynt og farver. Pinse står svagest. Men som de to andre højtider udløser den en frihed fra skole, som må give anledning til at spørge til, hvorfor vi holder fri.

Salmerne

Alle tre højtider er kirkelige højtider, der kommer til udtryk i gudstjenester i kirkens regi. Men højtiderne manifesterer sig tillige i en række salmer, som rækker ud over kirkens mure og indgår i bredere, folkelig sammenhæng. Derfor er det oplagt at lære de tre højtider at kende i forbindelse med salmer.¹ Netop Grundtvig kan være en glimrende indfaldsvinkel. På den baggrund inviterede Skole-kirke-samarbejdet i Ebeltoft-Rosenholm-Rønde alle provstiets 4.-6.klasser til projektet "Vær velkommen Herrens år – jul, påske, pinse".

Mål

Målet var

- at eleverne gennem arbejde med de tre kristne højtider vandt en konkret og grundlæggende viden på området
- at de kom til at snuse til Grundtvig og fik en oplevelse af hans betydning for samtid og nutid
- at de lærte fire centrale salmer, der netop spænder over de tre højtider og har en central plads i den folkelige tradition.

Derudover var tanken at give eleverne en fællesoplevelse i kirken, et forsøg på at lægge et yderligere betydningslag til undervisningen ved at bringe stoffet ud af klasseværelset.

Salmerne

De fire højtidssalmer, som undervisningsprojektet blev spændt ud over, var

- Vær velkommen Herrens år
- Dejlig er den himmel blå
- Påskeblomst hvad vil du her
- I al sin glans nu stråler solen

Forløb

Projektet indeholdt 2 faser:

Først et undervisningsforløb på klassen, som læreren tilrettelagde ved at plukke i skole-kirke-samarbejdets oplæg og materiale. Det kunne være temauge eller klasseundervisning over nogle uger.

Derpå en salmesangstime i den lokale kirke, som præst, organist og andre ved kirken stod for. Projektets salmer blev sunget med orgelledsagelse, og indimellem gav præsten en række fortælleghimt fra Grundtvigs liv.

Materialer

Deltagerne fik udleveret et undervisningsmateriale til projektet

- Et sang- og arbejdshefte til eleverne med projektets 4 salmer, baggrundsstof og opgaver til hver salme, samt de centrale bibelske højtidstekster.
- En undervisningsvejledning til læreren med ideer og baggrundsstof til arbejde med salmerne og højtiderne på klassen.

Arbejdsideer til salmerne/højtiderne

"Vær velkommen Herrens år" kan bruges til en indledende samtale om ferie, fridage og højtider, samt om kirkeåret med de liturgiske farver. Samtidig kan den fungere som rammesalme for det samlede forløb, idet de tre højtidsvers kan stå som overskrift til de næste salmer. Hvis der arbejdes med projektet i tiden op mod advent, kan der laves en adventskrans til klassen, og

salmens fire vers kan bruges i forbindelse med kransens fire lys.

Opgaveeksempler:

- Gå på opdagelse efter de forskellige "mønstre" i salmen. Hvor mange kan I komme på?
- Find også Grundtvigs nytårssalme "Vær velkommen Herrens år" og tal om forskellen mellem adventssalmen og nytårssalmen. Hvad handler de hver for sig om?

Med "**Dejlig er den himmel blå**" bliver helligtrekonger indfaldsvinklen til arbejdet med julen. Man kan vælge at bruge den oprindelige udgave med 19 vers og ad den vej nærme sig den bibelske helligtrekongersfortælling med inddragelse af yderligere legendestof. Teksten kan være en nøgle til at udtrykke, at kristendommen vender op og ned på værdier: det fornemme og magtfulde må bøje sig for det skrøbelige og svage. Arbejdet med salme- og bibelteksten kan udvides med filmen "Den fjerde vismand", eller man kan gå videre med "Stjerner på himlen – og mange andre steder" (stjernehimlen som astronomisk fænomen eller som længslernes og drømmenes sted, popstars/filmstjerner osv.).

Opgaveeksempler:

- Se på fortællingen om de tre vise mænd. Hvad er der grund til at undre sig over i fortællingen?
- Hvilke julesalmer kan I? Hvorfor er "Dejlig er den himmel blå" en af de salmer, man lærer først?
- Tegn og mal et billede af de hellige tre konger, sådan som I forestiller jer dem. Måske kan I finde ud af noget om, hvordan kunstnere og andre har tænkt, at de så ud.
- Måske kan nogle af jer lave en billedserie til salmen i powerpoint og vise det for de andre, mens I synger salmen.

"**Påskeblomst hvad vil du her?**" kan være anledning til indføre eleverne i påskens drama; man kan som fortællestof inddrage Hading-sagnet fra den nordiske mytologi, som Grundtvig livet igennem var optaget af og tolkede som et påskesagn. Man kan også lade eleverne opleve den dramatiserende fortælling af bibelteksten i "Markusevangeliet – fortalt af skuespilleren Caspar Koch".

Opgaveeksempler:

- Find ud af, hvad de enkelte påskedage handler om: palmesøndag, skærtorsdag, langfredag, (påskelørdag), påskedag. Del jer op i 4 (5) grupper. Hver gruppe tager sig af en af påskedagene og viser den for de andre i et frysebillede eller et rollespil. I kan også forestille jer, at I er journalister, som er til stede i Jesusalem år 33 på de forskellige dage og laver en situationsrapport til "Jesusalem Post".
- Prøv at genfortælle lidt af, hvad der bliver sagt i salmen vers for vers. Hvad sker der?

Med "**I al sin glans nu stråler solen**" kan man indkredse pinsens under med eleverne og måske få dem til at opdage, hvordan salmen tegner billeder af sommer og

For at gøre det lettere for læreren blev der produceret en cd, som kunne fungere som arbejdsredskab i undervisningen. Et lokalt børnekor indsang 12 Grundtvigsange og salmer i en række charmerende og veloplagte arrangementer – heriblandt projektets 4 højtidsalmer.

fest og farver og glæde, og hvordan det for Grundtvig hører sammen med kristendommen, og med at fortællingen om Gud og Jesus, jul og påske bliver fortalt videre til mennesker.

Opgaveeksempler:

- Læs den kristne pinsefortælling. Hvad var det, der skete? Hvilke lyde er der i fortællingen? Hvem frembragte dem? I kunne måske ved hjælp af stemmer og instrumenter lave en lydkulisse til fortællingen.
- Der er juletraditioner og påsketraditioner. Men der er ikke mange pinsetraditioner. Hvilke traditioner kunne efter jeres mening passe til pinse?
- Vælg et vers af Grundtvigs pinsesalme og lav et billede til verset. Hvis I får hjælp, kan det laves som "glasmosaikker" i sort karton og farvet pergamentpapir.

Billedsiden

Billeder kan være øjenåbner for væsentlige temaer og sammenhænge. Derfor var der til projektets tre højtider valgt tre markante billeder til billedlæsning, og skolekirke-samarbejdet havde indhentet rettigheder til at benytte dem i undervisningsprojektet. Det drejede sig om følgende kunstværker:

- Albrecht Dürer "Kongernes tilbedelse"
- Salvador Dali "Johannesevangeliet" (Den svævende Kristus)
- Pablo Picasso "Fredsdans"

Musikvinklen

I et salmeprojekt er musiksiden selvsagt vigtig at få med. Salmer er til for at blive sunget. For at gøre det lettere for læreren blev der produceret en cd, som kunne fungere som arbejdsredskab i undervisningen. Et lokalt børnekor indsang 12 Grundtvigsange og salmer i

en række charmerende og veloplagte arrangementer – heriblandt projektets 4 højtidssalmer.

Evaluerings

Af tilbagemeldingerne fra skoleside fremgår det, at emnet og stoffet var relevant og til at gå ombord i. Fra kirkeside melder præsterne, at det var en god udfordring og oplevelse. Ideen er hermed leveret til videre inspiration.

Noter

¹ I læseplanen for kristendomskundskab står det eksplicit, at undervisningen omfatter påske og pinse og kristent inspireret musik, herunder salmer, gospel og sange (under kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng), samt Jesu lidelse, død og opstandelse (under bibelske fortællinger). Derudover vil emnet være relevant i et bredere tværfagligt arbejde med fagene dansk, musik og billedkunst.

Bøger til høje tider

Min BØRNEBIBEL

148,- kr.

Med farverige, glade og humoristiske tegninger fortælles 23 historier fra Det gamle Testamente og 34 fra Det nye Testamente. Sproget er levende og let forståeligt sprog, der gør bogen egnet til højtlesning.

Tegninger til GT og NT

248,- kr. - købes med fri kopiret

Med sin karakteristiske streg har Torkil Skov tegnet sig gennem Det gamle og nye Testamente. Tegninger er oplagte til brug i gudstjenesten og børneklubber, mens der læses højt fra Bibelen. Tegningerne købes med frikopiret direkte hos forlag.

Alle tiders barn

Da englen kom til Maria og fortalte hende, at hun skulle føde Guds søn, blev Maria sendt ud på en lang rejse, og hendes liv blev aldrig mere det samme. I bogen følger vi Maria de ni måneder frem til fødslen i stalden i Betlehem.

Af Holger Lissner
20,- kr. pr. stk.

Partipris v/25 stk.
17,50 kr. pr. stk.

Trasparenter
298,- kr.

Til bogen er lavet transparenter til brug ved højtlesning. Sættet indeholder bogens 8 billeder i farver.

Bestil på www.unitasforlag.dk

36 16 64 81

Julespil

I Hans Tausens sogn i Odense har det siden 1992 været en fast tradition, at der i julemåneden opføres et krybbe/julespil. Stykket opføres ved en aftengudstjeneste for forældre og bedsteforældre og to gange i forbindelse med den lokale skoles juleafslutning her i kirken. Hans Tausens kirke er 50 år gammel med et enkelt kirkerum. Der er flytbare stole og bag en foldedør har vi en flot kirkesal, som inddrages. Kirken kan mørklægges med bl.a. sort folie i de høje vinduer, og derfor kan projektørlys blive rigtig flot og brugbart.

Et samarbejde mellem kirke og skole

Ideen bag krybbe/ julespillene er at få tradition og fornyelse til at gå op i en højere enhed. Gennem børnenes aktive medvirken forkyndes juleevangeliet for børn og voksne, så de oplever dets bæredygtighed, pulsslag,

styrke og glæde. At det ikke kun var dengang, men at det er her og nu. Samtidig er det en god måde at åbne og udvikle et kirke/skole samarbejde på. Der er noget konkret at samles om, og at skulle løse en opgave i fællesskab giver et positivt møde.

Børnenes engagement, entusiasme, glæde og stolthed over at medvirke med de evner de har hver især - få lov at optræde i kirken - smitter af på os andre.

Fra enkle julespil til totalteater og stomp

De første år var krybbespillene små og enkle. Samarbejdet udadtil var endnu ikke etableret, så det var præst, organist og menighedsråd, der stod for alt det praktiske. Der blev øvet efter skoletid og "skuespillerne" kom fra 3. 4. og 5. klasse. Et par mødre forbarmede sig over

os og syede ét par kostumer. Resten af udstyret blev købt i genbrugsbutikker og lånt i andre kirker.

Skolen brugte ikke kirken som et led i skolens juleafslutning, men blev nu inviteret – og takkede ja.

Efter nogle år lykkedes det at stable en julespilsgruppe på benene. Fire ildsjæle kom med ideer samt ikke mindst praktisk arbejdskraft. Der blev etableret en kontakt til skolen, som også blev en aktiv medspiller. Vi fik involveret frivillige og foreningsliv i kvarteret, så vi kunne hente hjælp til lyd og lys, fotografering, musik og til at sy kostumer.

Julespillet er i dag et klasseprojekt og et brobygningsprojekt mellem Åløkkeskolen, sognet og Hans Tausens Kirke. Der bliver valgt en eller to klasser fra skolens side. Der fordeles roller og øves replikker i skoletiden, men selvfølgelig skal der også bruges noget fritid.

Samarbejdet om krybbe/julespil har givet afsæt for andre fællesaktiviteter sogn/kirke/skole/foreningsliv imellem.

Kostumer

Vi har været meget bevidste om, at kostumerne skal være enkle. Spillerne tager dem af og på mange gange, mens vi øver. Grundkostumerne er lavet af velourstof. Det er billigt og nemt at arbejde med. Alle børnene bli-

Efter nogle år lykkedes det at stable en julespilsgruppe på benene. Fire ildsjæle kom med ideer samt ikke mindst praktisk arbejdskraft

ver målt, så vi ved om det er en lille eller en stor model. Soldaterne får brune, englens hvide og de andre sorte grundkostumer. Hertil får de hver især bånd, bæltter, hatte, slør, smykker, våben m.m., så alle figurer har deres eget særpræg. Tilskuerne er ikke i tvivl om, hvilken rolle den enkelte spiller. Englevinger bliver sat på med velcrobånd.

Vi har efterhånden en ret stor samling af kostumer, som selvfølgelig bruges år efter år. Vi låner også ud til f.eks. skolen og andre kirker, når de skal bruge nogle dragter. Det gode er, at der hvert år kommer nogle nye dragter

til. Lån bøger på biblioteket med syvejledning på enkle modeller.

Har du penge, så kan du få...

Budgetterne for julespillene har været både i den billige og i den dyre ende. Kirken har på et tidspunkt investeret i et anlæg med en mikrofon, to højttalere og en mixer-pult. Dertil har vi så lejet ekstra mikrofoner. Det er vigtigt, at der er en god lyd. Lyset har vi lejet på Amtscentralen via skolen. Der er hvert år afsat penge til julespil på budgettet kr. 5-8.000 kr. - altså ikke dyrere end et foredrag eller en koncert i kirken

Gode tilbagemeldinger

Det er en fantastisk proces at være med til at få årets julespil til at køre. De første møder bliver holdt i august/september. Her smider vi gode ideer på bordet – og vi er gode til at inspirere hinanden. Ingen idé bliver forkastet på forhånd, så der er mulighed for alle kreative tanker. Det kommer der nogle meget forskellige julespil ud af. Når julespillet er overstået, får vi rigtig mange positive og gode tilbagemeldinger – og så er man klar til at tage en tørn næste år igen.

Hent julespillene på hjemmesiden!

Julespilsgruppen i Hans Tausens sogn har givet tilladelse til, at 3 af julespillene bliver lagt ud på bladets hjemmeside. Klik ind på www.kirken-underviser.dk - her kan spillene hentes kvit og frit!

Julerosen

Legenden om Julerosen af Selma Lagerlöf blev skrevet om til en 7. kl. Her skrev de unge selv musik og tekst til sangene i stykket, og de fik lidt hjælp af en musikmand. Organisten medvirkede med enkelte musikstykker. Et nærliggende børnecenter kom med ca. 10 blomsterbørn, der medvirkede i forestillingen. Den meget flotte kloster-have blev vist fra overheads op på de hvide vægge, og juleroserne "blomstrede" julenat rundt på alle væggene. Der blev brugt en del ressourcer på lyset og lyden til dette julestykke.

Artaban

"Artaban – den fjerde vismand" blev lavet sammen med en 5. kl. Her havde lærer og elever i skoleregi lavet nogle

flotte flamingo-hoveder. Hovederne var sat på en stang med en tværgående træbøjle. Vi fik dem klædt på, så de passede til den figur, de var. Eleverne/spillerne fik helt sorte dragter på og var på den måde neutrale i forhold til de dukker, de skulle spille med. Det kræver god instruktion, spillerne skal "overføre" både bevægelser og "tale" til dukken, og være neutrale, når de ikke er på.

Stjernefortælling

13 unge fra 7. klasse deltog.

Ved at bruge "TV-avismodellen", hvor en række korte indslag bliver kædet sammen af en oplæser, kunne vi imødekomme et ønske om at det ikke var nødvendigt at alle var til stede hver gang der skulle øves.

Tableau nr. 1:

De sidder bænket der, alle tilskuere, da der fra tre retninger lyder trommehvirvler og udråb, man fornemmer gåse huden og spændingen, hvad nu? Det er budbringerne, der skal samle alle til folketaelling. Her i landet havde man før i tiden en mand, der gik rundt med en tromme og udråbte beskeder til folk. Så vi brugte samme metode til at sparke forestillingen i gang.

Tableau nr. 2:

Vandringen til mandtalsstedet. En fantastisk scene hvor alle tilskuerne medvirker som den store folkemængde på vej til optælling. Spillerne fik alle tilskuerne til at gå på stedet, så alle var inddraget og med til at skabe en oplevelse af bevægelse.

Tableau nr. 3:

For enden af den lange scene står et hus af pap, højt og smalt som man ser dem på billeder fra gotikken, men stort nok til at rumme et menneske. Pludselig høres der barnegråd fra huset. Et barn er født, begivenheden forstærkes ved hjælp fra et pigekor, som synger hyldestsange i den jazzinspirerede gospelstil.

Tableau nr. 4:

Oppustede sorte affaldssække klaprende i den heftige stomprytme, sorte murespande supplerer med deres

dumpe hulhed, medens kosterkafter banker rytmen i gulvet -det er, hvad soldaterne bruger, til at give en fornemmelse af uhygge under kong Herodes jagt på spædbørn.

Alt dette var bundet sammen af "nyhedsoplæseren", her som to fjantede ledestjerner, der hele stykket igennem befinder sig på gulvet, i tæt kontakt med de andre spillere, hvor de guider os gennem fortællingen, så den røde tråd følges.

Forestillingen var bygget op som totalteater. En lille rampe med et paphus for enden bandt fortællingerne sammen. Som supplement til de sparsomme kulisser bruger vi overheadprojektorer, som kaster billeder op på væggen for at give den rette stemning. Her kan vælges mange udtryk, børnene kan lave tematiske collager med billeder fra aviser og blade, det er en nem og billig

”

Børnenes engagement, entusiasme,
glæde og stolthed over at medvirke
med de evner de har hver især
– få lov at optræde i kirken
– smitter af på os andre

metode, der giver et forbløffende resultat og et godt "afslapningsindslag" med saks og lim for dem, som ikke øver skuespil.

Julespilsgruppen består af: Sanne Langkjær, pædagog • Inge-Lise Bagge, sygeplejerske • Arne Møller, tusindkunstner på Brandts Klædefabrik • Inger Vistoft, pædagog • Laila Groes, sognepræst i Hans Tausens sogn • Anne Gerd Bonde, sogne-medhjælper i Hans Tausens sogn

Farvel kalvesteg, fjernsyn og mobiltelefon! – om fasten og fastelavn

Farvel kalvesteg omviklet med lettrøget skinke og med hakket salvie. Farvel rødvin med smag af himlens højder og jordens dybder. Farvel lækre, knasende, sprøde, hudfarvede, duftende spelt brød. Det er simpelt hen forfærdeligt. Farvel flæskesvær og fede napoleonskager og de der fastelavns boller hvor fyldet fosser ud af siderne som gult udflåd. Aufwiedersehen kære fyldte chokolader der eksploderer i munden med en sødme der stiger direkte op i hjernen og gør sindet mildt og venligt. Jeg holder næsten ikke tanken ud. Goodbye morgenkaffe – morgenens saftige kys når kaffen trykkes mod læberne og siver ind i munden med en aroma stærkere end nogle af nattens drømme og nærmest vækker en op til nyt

liv. Åh... I ved det måske ikke. Men fastelavns søndag er for mig farvel-til-kød-dagen. I den kristne verden er det indledningen til fasten. Millioner af kristne, specielt i den katolske og ortodokse del af kristendommen, vil fastelavns søndag eller en af de nærmeste dage efter fastelavns søndag sige farvel til kød og vin og mælkeprodukter og de der, I ved, fyldte fastelavns boller og leve spartansk de næste 40 dage. Det vil jeg også. Fastelavn er min farvel-dag til kød og mælk og kaffe og andre gode sager og først Skærtorsdag i kirken skal jeg spise alle disse herligheder igen.

Anti-fest

Fastetiden i kristendommen er den periode af det hellige år, hvor vi skal øve os på at give afkald. Det er en slags anti-fest der begynder fastelavns søndag. Jesus nærmer sig i fastetiden sin lidelse og død. Men også opstandelsen fra de døde. Følelserne svinger mellem ængstelse og forventning. Man har derfor ikke rigtig

Fastetiden i kristendommen er den periode af det hellige år, hvor vi skal øve os på at give afkald

appetit til det helt store. Desværre er der i vore dage ikke mange lutheranere, der faster eller forsøger sig med lidt forsagelse. Selv om Jesus selv fastede, f.eks. de 40 dage efter sin dåb, angreb han farisæernes faste for at være hyklerisk. Reformatoren Martin Luther mente heller ikke, at en udvendig gerning som faste tjente noget formål. Både Jesus og Luther så sig nødsaget til at gøre op med nogle fromhedsregler, som på deres tid havde udviklet sig til det groteske. Folk overdrev helt vildt, for at vise hvor enormt fromme de var. Men vor tid ligner ikke tiden på hverken Jesu eller Luthers tid. Der er ikke ret mange i det danske samfund, der går rundt og demonstrerer, at de er fromme ved i 40 dage i Guds navn at sige nej tak til lækker mad og drikke. Det er et tabu i dag at være from. De der faster gør det udelukkende for at tabe nogle kilo, de alligevel tager på ret hurtigt igen. Men vi skal øve os på at forsage. Det er en disciplin, en kunst, en slags øvelse der er gået tabt i vor del af verden.

Forbrugssamfund

Det danske samfund er blevet et ekstremt forbrugssamfund. Vi køber hvad vi har lyst til. Vi siger til os selv: Hvad har jeg lyst til at spise? Hvad har jeg lyst til at drikke? Hvad har jeg lyst til eje? Hvad har jeg lyst til at gøre? Og så går vi efter det – også selv om vi ikke har råd til det. Også selv om vi overskrider ældgamle etiske og religiøse bud. Folketingsvalgene er blevet et forbrugsvalg. Vi stemmer på de politikere der vil gøre noget, for at man kan forbruge endnu mere. Hverken venstre eller socialdemokratiet eller nogen som helst andre politiske partier har turdet gå til valg på, at de går ind for, at vi i det danske samfund skærer ned på forbruget, fordi der simpelt er en grænse for vækst. Det

er derfor godt, at kirken tør hvor politikerne tier. Vi har i kirken en fastetid, 40 dage, hvor vi alle skal øve os på at give afkald. Det kommer der tre gode ting ud af. For det første.. Kan vi i 40 dage om året forsage de fede retter eller holde os væk fra fjernsynet eller slet ikke bruge vor mobil telefon eller computer, så har vi vist, at vi kan give afkald i det små og vil stå meget stærkere når vi fristes af det onde og skal sige nej til noget der vil skade vore medmennesker. Det kræver øvelse at sige nej. For det andet. Vi kan spare en masse penge på forbrug i fastetiden og disse penge kan gå til alle de mennesker der sulter og tørster. Det er ikke uden grund, at Folkekirkens Nødhjælp netop samler ind til de sultende i fastetiden. I år er det den 5. marts. For det tredje. Vi bliver på vor krop mindet om den periode af Jesu liv, hvor han vandrede den tunge gang mod Golgatha for at blive henrettet af os mennesker.

Tænk på andre

Kirkeåret har sine store vidunderlige fester. Men også sine tungsindige perioder som fasten hvor der ses frem mod påsken med ængstelse og forventning. Fastelavns søndag hører vi i kirken at Jesus blev døbt af sin fætter Johannes. Guds ånd steg som en due ned over ham og fra himlen lød en røst der sagde: "Det er min elskede søn. I ham har jeg fundet velbehag". Jeg er sikker på, at Gud siger det samme ved alle menneskers dåb. Du er

Vi kan spare en masse penge på forbrug i fastetiden og disse penge kan gå til alle de mennesker der sulter og tørster

mit elskede barn, i dig har jeg fundet velbehag. Men at Gud har fundet velbehag i os mennesker og sendt sin søn til os er ikke ensbetydende med, at alt er tilladt. Vi kan ikke forbruge hensynsløst udelukkende for at tilfredsstille vore egne behov. Vi må tænke på, at der er en verden der sulter og tørster. Vi kan ikke leve som om vi er vort livs egen direktør. Vi er sat her på jorden sammen med mennesker som Kristus befaler os at elske. Fastetiden er en god tid af året til at tænke over hvordan vi behandler vore medmennesker. Og for at kunne koncentrere os om dette er en det en fin ide at give afkald i 40 dage på det der fylder alt for meget i vort liv. Mad, drikke, computere, mobiltelefoner og tv.

Påskelejr

for juniorkonfirmander

Jeg ved ikke, hvordan det er i andre sogne. Men i Vadum er det sådan, at man som præst ind imellem undrer sig over, hvor lidt konfirmanderne mener at kunne huske af den kristelige børnelærdom de har fået de første 13 år af deres liv. På ét punkt er der dog en undtagelse: Når vi kommer til påske, så kan de ikke længere skjule, at de ved noget i forvejen. Både om palmesøndag, skærtorsdag, langfredag og påskedag. Hvorfor? Mit bedste bud er, at det er fordi de har været på påskelejr som juniorkonfirmander. Her har de sunget, fået fortalt, set, tegnet, dramatiseret, mærket, modelleret og spist sig til en viden om påskens begivenheder, så de simpelt hen har fået påsken ind under huden. Og så længe konfirmanderne ved noget om påske – så har de da husket det vigtigste...

Hvordan gør vi?

Lejren foregår fra lørdag til søndag, i den weekend hvor det er palmesøndag.

Det er præst og sognemedhjælper der arrangerer lejren, og står for undervisningen.

Som til den almindelige undervisning er der udarbejdet et ark til hver lektion med tekster, salmer, billeder o.s.v.

Vi har i årenes løb lavet vores eget undervisningsmateriale,

og alle børn har en mappe til arkene samt "Den blå bibel" (Biblen, udvalgte fortællinger med Esben Hanefeldts illustrationer). Et vigtigt element i lektionerne

Her har de sunget, fået fortalt, set, tegnet, dramatiseret, mærket, modelleret og spist sig til en viden om påskens begivenheder, så de simpelt hen har fået påsken ind under huden

er en "tænketing", der er gemt i lokalet, og som findes af børnene på skift. Denne tænketing er hver gang udgangspunkt for den indledende samtale. Men man kan sagtens gøre det anderledes andre steder, og stadig bruge ideerne.

Vi har forældre med til at hjælpe både med aktiviteterne og med madlavning.

Samtidig undgår vi, at nogle børn ikke kan komme med, fordi de lider af hjemme.

Weekendens program findes andet steds i artiklen, men her skal de tre lektioner omtales nærmere:

1. Lektion: Palmesøndag

Tænketing: Hurra-flag og palmegrene.

Samtale om det at stå og vente på at en kendt person kommer forbi.

Beretningen om palmesøndag fortælles, og det tilhørende billede i Biblen studeres.

Sang: "Det var en søndag lys og grøn"

Aktivitet: Søndagens gudstjeneste forberedes i valggrupper:

1. Drama om indtoget i Jerusalem

2. Små buketter med påskeliljer, grønt og forsytiagrener til at pynte kirke med
3. Bage alterbrød (gærbrød, lav boller på størrelse med nødder, og sæt dem tæt sammen)
+ øve indgangsbøn
4. Lave druesaft ((blå) druer mases, saften sigtes gennem et stykke stof) + udgangsbøn

2. Lektion: Skærtorsdag

NB: Lektionen foregår mens børnene sidder ved det dækkede aftensbord

Tænketing: Hjemmeberettelsessæt, en flaske vin og et brød.

Samtale om nadver.

Beretningen om skærtorsdag aften fortælles, og det tilhørende billede i Biblen studeres.

Sang: "Jesus og hans venner, lå omkring et bord"

Aktivitet: Der spises aftensmad, som er et tillempet jødisk påskemåltid med lammesteg, pitabrød, salat, agurk, tomat, løg, persille, æblemos m. peberrod o.s.v.

Når den værste sult er stillet, fortælles om jødernes påske og det jødiske påskemåltids traditioner.

3. Lektion: Langfredag og påskedag

Tænketing: Et kors, en stor!! sten og en påskelilje

Samtale om - korset, den store sten og påskeliljen.

Beretningen om langfredag og påskedag. Børnene følger med på billederne i biblen.

Sange: "Hil dig, frelser og forsoner" og "Som forårssolen morgenrød"

Aktivitet: Hvert barn laver en påskehave:

I en foliebakke laves en påskehave med den tomme grav (bunden af en mælkekarton kan bruges), et kors, en minipåskelilje med løg, en stor sten. Brug ler til at sætte tingene fast med. Der dækkes med vat, sand, e.l.

og sås karse. Påskehaven "springer ud" til påske, hvis den laves palmesøndag!

Tegninger til prædikenen

På et tidspunkt i løbet af lejren tegner børnene tegninger på transparenter til søndagens gudstjeneste med motiver fra palmesøndag, skærtorsdag, langfredag og påskedag. Nogen gange er det alle børn, andre gange er det en valggruppe under 1. lektion – det afhænger af antallet af børn.

Film

Vi har forsøgt os med 3 forskellige – alt efter børnegruppen og tiden:

1. "Op-igen-ståelse". Et afsnit fra serien "Alle os under himlen"
2. "Løven, heksen og garderobeskabet"
3. "Prinsen af Ægypten"

...Og så er der gudstjeneste

Lejren slutter med familiegudstjeneste i kirken, hvor forældre og søskende er særligt inviteret, men hvor gudstjenesten samtidig fungerer som hele sognets påskegudstjeneste for børn.

Når vi kommer ca. en halv time før gudstjenestestart bliver der en velsignet travlhed med at pynte kirken med blomster, øve drama, læse ind- og udgangsbøn i mikrofon og dække alterbord med brødet og den hjemmelavede druesaft. Børnene er levende engageret gennem hele gudstjenesten.

Og bagefter godt trætte – og lige til at tage med hjem!

Og som sagt er påsken stadig ikke glemt når de skal konfirmeres...

Program for påskelejr

Lørdag

- 11.00 Ankomst og indkvartering
Kort infomøde med de voksne
Spise madpakker
- 13.00 1. Lektion: Palmesøndag
- 15.00 Kage, frugt og saftvand
Lang gåtur. Undervejs skal alle finde en sten på størrelse med en knyttet hånd.
- 18.00 2. Lektion: Skærtorsdag
Aftensmad
- 20.30 Film
Natløb
- 23.00 Definitivt GODNAT!

Søndag

- 8.00 Godmorgen
Morgenmad
- 9.30 3. Lektion: Langfredag og påskedag
- 11.30 Frokost
Oprydning
Bustransport til kirken
- 14.00 Gudstjeneste

Liturgi for gudstjeneste palmesøndag

Kirkeklokken ringer

Præludium

Indgangsbøn

Salme: Det var en søndag lys og grøn

Hilsen og velkomst

Evangelielæsning og optrin ved juniorkonfirmanderne: Jesus rider ind i Jerusalem.

Trosbekendelse

Salme: Hil dig, frelser og forsoner

Billedprædiken – herunder vises tegninger på overhead.

Salme: Jesus og hans venner, lå omkring et bord.

Nadver

Salme: Alle gode gaver

Takkebøn

Velsignelse

Salme: Som forårssolen morgenrød

Udgangsbøn

Postludium

En "luftig" højtid i Guds grønne Katedral

Pinsevandring, eller som nogen kalder det:
"udvidet" Kirke-Gang – som en ny tradition

// I pinsen fejrer vi noget så u håndgribeligt som Guds nærvær. Så egentlig fejrer vi jo i kirken pinse hele året rundt //

Pinsens svære budskab

I 1960'erne blev jeg en dag i realskolen spurgt: Birgit, hvorfor fejrer vi pinse?? Tavshed... øh ... Jeg var i skolen oplært til udenadslære og benyttede mig af det, hvor- efter jeg "lirede" dette af: Helligånden kom til jorden, og så er det kirkens fødselsdag ... Som belønning fik jeg ros og fik lov til igen at sætte mig ned, samt at blive fri for yderligere overhøring i den time. Havde min hvid- hårede lærer stillet yderligere uddybende forståelses spørgsmål, var jeg kommet til kort. Som voksen har jeg ofte tænkt over, at jeg jo overhovedet ikke forstod mit eget svar.

Ovennævnte spørgsmål stilles i dag ikke kun til skole- børn, mini- og store konfirmander. Spørgsmålet er også rykket ud i diverse storcentre, hvor fortravlede menne- sker med favnen fuld af kulinariske godbidder til pinse- frokosten brat stoppes af en veloplagt journalist: Hvor- for fejrer vi/du pinse? Folk leder efter ord. De fleste kanter sig i svaret uden om kirkens verden og forklarer højtiden ud fra rent kommercielle/feriemæssige formål. På en måde forstår jeg godt folks forklaringsproblem. Pinsen er svær at forklare!

Pinsen er luftig, den er abstrakt, vi kan ikke få fat i den. Vi kan ikke fatte den. Jul og påske derimod er nemmere at forholde sig til med det lille barn, med smerten og med lidelsen.

Hvordan forklare pinsens indhold

I pinsen fejrer vi noget så u håndgribeligt som Guds nærvær. Så egentlig fejrer vi jo i kirken pinse hele året rundt. Derfor er det så uhyre vigtigt at prøve at forstå noget af pinsens indhold og budskab. Men ikke under- ligt er det, at en realskoleelev og en gennemsnitsdansker på pinseindkøb har svært ved hurtigt at sætte præcise, konkrete og selvforståede ord på pinsen. Pinsen kan ikke kun forklares og forstås med fornuftens og intel- lektets sprog. For hver især at komme et skridt dybere ind i forståelse af pinsen, bliver vi nødt til at have krop-

pens og hjertets sprog med. Dette sker bedst i et aktivt fællesskab, hvor vi "sætter hinanden i bevægelse".

Disciplenes første pinse

Guds kraft, Helligånden satte Jesu disciple i bevægelse. I pinsen får Jesu disciple kraft til at gå ud i verden og fortælle om Guds søn, der blev menneske. På pinseda- gen danner disciplene en menighed og holder for første gang gudstjeneste. Kirken bliver "født", og derfor fejrer vi i pinsen kirkens fødselsdag. Iblandt disciplene lever der efter pinseunderet en enorm kraft, som gør, at de trods forfølgelse, stening og dødsstraf sætter missions- bevægelsen i gang og holder gudstjenester.

Inspiration til pinsevandringen

For tre år siden vandrede jeg med sådanne forståelses- mæssige "problemer" fra mit kirkearbejde og fra mit personlige kristne liv i baghovedet på Sct. Jakobs Vejen, Caminoen i Nordspanien. Da jeg igen efter vandringen kom hjem til arbejdet i min kirke, fik jeg lyst til i for- kyndelsen at arbejde med vandring og stilhed i fælles- skab med mennesker fra sognet for bl.a. at komme til en større erkendelse og forståelse af bl.a. pinsens "lidt luftige" og abstrakte budskab.

Kirkegangsudvalg

I kirken fik vi etableret et lille udvalg "Kirkegangsud- valget". I første omgang undgik vi at kalde udvalget "Pilgrimsudvalget". Ordet pilgrim gav for nogle asso- ciationer til katolsk tid med aflad og gerningsretfærdig- hed. Udvalgets arbejde måtte handle om formidling af Guds nærvær i fællesskabet med næsten. Igennem et helt år fik vi i udvalget mange spændende diskussioner, allerførst om pilgrimsvandringens historie, om "kirke og krop", "den sanselige kirke", kan vi give evangeliet en ny dimension ved at være med til at "vandre" i et fællesskab osv. osv. Vi kom frem til, at krop, ånd og sjæl uløseligt hænger sammen i det kristne menneskesyn.

Pinsevandringens model

Tankerne skulle nu konkretiseres og omsættes til handling. Pinsemorgen kl. 6.30, 2003, modtog jeg med levende lys i Stavkirken ved Moesgaard (det sydlige Århus) 25 morgenfriske mennesker. Andagt, salmesang ledsaget af smukt instrumental musik indledte denne pinsemorgen. Stille begyndte vandringen, men hurtigt kom hyggesnakken i gang og glade mennesker blev efter to kilometers vandring igennem den forårsgrønne skov bænket ved Ørnereden Naturcenter. Endnu en lille andagt i forlængelse af den første blev delt. På vej ned mod havet af en meget stejl trappe lød den keltiske bortsendelsessang: Lad din vej gå dig i møde... Herefter fortsætter vandringen langs et solbeskinnethav - i total stilhed. Denne smukke del i fællesskabets stilhed med Gud og med hinanden har virket meget stærk på os alle. Ved campingpladsen, Blommehaven, slutter vi stilheden, hvorefter vi samles på stranden til andagt og salmesang: I al sin glans nu stråler solen. Det er vist første gang campister i Danmark er blevet vækket af salmesang! Sidste strækning mod Fredenskirken samtaler folk to og to bl.a. om, hvad pinsen betyder og indeholder for den enkelte. Til slut er "feltet" lidt spredt, men fælles for os alle er, at de sidste to kilometer høres Fredenskirkenes klokke kime.

Rødmosset og meget opstemte modtages vi cirka en halv time før højmessens af kirkens præst og kirketjener med duftende kaffe og morgenbrød. Kl. 10.00 ringer klokkerne ind til pinsemesse og pinsevandringens flok blander sig i kirkerummet med kirkens øvrige kirkegængere

Reaktioner på pinsevandringen

Udtalelser fra "vandningsfolk" om pinsevandringen og om pinsemissen:

Aldrig er pinsebudskalet gået så meget ind under huden.

Pludselig forstod jeg noget af, hvad Helligånd er.

Jamen Helligånd er jo fællesskab, kærlighed og sandhed.

Stærkt for anden gang denne morgen at synge "I al sin glans nu stråler solen".

Jeg havde et sug i maven, da præsten læste om pinseunderet.

Aldrig har jeg sanset en gudstjeneste så stærkt og følt, at dette var et ægte fællesskab.

Hvor bliver fællesskabet imellem mennesker og Gud nærværende, når man i fællesskab har vandret i stilhed. Man sanser hinanden og Guds nærvær på en helt ny måde.

Udtalelser fra præsten, der havde højmissen efter pinsevandringen:

Hvor var der en vidunderlig stemning i kirkerummet. Jeg fornemmede, at der i rummet her bare var nogle mennesker, som sugede hvert ord og hver salme til sig. Det var dejligt at være præst i dag! Der var en samhörighed imellem præst og menighed.

Gangbesværede og kørestolsbrugere med på vandring

En af mine "kongstanker" til pinsevandringen er, at også kørestolsbrugere har lyst og mod til at deltage. På Caminoen havde jeg - de sidste 100 km inden endemålet, katedralen i Santiago De Compostella - oplevet glæden fra en del kørestolsbrugere hver hjulpet på vej af fire hjælpere, familie og venner. På Fredenskirken pinsevandring har der hvert år været en "følgebil" med, således, at gangbesværede kan deltage i en selvvalgt strækning. Indtil nu har kun én kørestolsbruger deltaget i vandringen. Men hun skal nok få flere til at deltage efter et positivt indlæg i kirkebladet. Uddrag herfra:

// Igennem et helt år fik vi i udvalget mange spændende diskussioner, allerførst om pilgrimsvandringens historie, om "kirke og krop", "den sanselige kirke", kan vi give evangeliet en ny dimension ved at være med til at "vandre" i et fællesskab **//**

Jeg havde et sug i maven, da præsten læste om pinseunderet.
Aldrig har jeg sanset en gudstjeneste så stærkt og følt,
at dette var et ægte fællesskab

Skal jeg kort fortælle lidt, er det, at man oplever naturen, fællesskabet og sig selv fra en ny vinkel. Skoven med de utallige grønne nuancer er en katedral at være i, når morgenbrisen netop denne morgen vifter lifligt gennem løvet.

Og der findes ingen undskyldninger for ikke at deltage. Kan man ikke gå de 10 km, kan man jo selv forkorte turen eller som undertegnede gøre brug af en kørestol. Vel mødt til pinsevandring, pinsemorgen anno 2006.

En ny tradition er kommet for at blive

Fredenskirken pinsevandring fra et "helligt" sted (Stavkirken, år 1060) og til et andet "helligt" sted (Fredenskirken, år 1960) har for os været med til at afdække noget af pinsens abstrakte luftighed. Vi har oplevet, at Helligånden sørger for, at ordene i pinsebudskabet får mere liv og i fællesskabet samt for den enkelte bliver mere nærværende.

Men pinsens budskab er for undertegnede stadig et mysterium. Men vi skal have lov til at leve med dette mysterium og hver dag i livet arbejde på at afdække små bidder heraf.

Pinsen er et frisk pust med en pinsevandring, som kan hjælpe mig til at tolke dels min egen tilværelse og dels, hvad kristendommen har at sige ind i mit liv.

En dag er det måske hende realskole-pigen i den rødtertede spencer, som på vandringen sidder i kørestolen og i Guds og næstens nærvær fælder en tåre over I al sin glans nu stråler solen, hvis toner lyder ud over den solbeskinnede Århus Bugt.

Inspiration

Inspiration til andagter (2003, 2004, 2005) på pinsevandringen er hentet fra følgende:

Bibeltekster

David's Salme nr. 23, nr. 25 (bl.a. tolket igennem instrumentalmusik af Leon Cohen, spillet af to rockmusikere og teologistuderende fra sognet)

ApG. Kap 2, Kap 9, 1-19, Kap 12, Kap 13

Luk 1,39-56 Emmaus beretningen

Mark. 5,6

Salmer

Herre du vandrer forsoningens vej DDS nr. 613

Himmelbuen herre DDS nr. 29

I al sin glans nu stråler solen DDS nr. 290

Imellem nattens stjerner: Johannes Jørgensen

Nu bede vi den Helligånd DDS nr. 289

O kristelighed, DDS nr. 321

Pinsen – 6 nye salmer til Pinsetiden (Forum for rytme i kirken, FRIK, Platanvej 2a, 8600 Silkeborg, tlf. 86801890)

Supplerende materialer

Den lille Pilgrimsbog, 2004. bearbejdet og oversat af Elisabeth Lidell (Religionspædagogisk Forlag)

Inspiration til vandringer med Bibelen (Folder fra Det Danske Bibelselskab)

Materiale fra Svenska kyrkans Pilgrimscentrum i Vadstena (www.pilgrimscentrum.org)

Pinsevandring på Fyn (Stiftsårbogen, 2003)

Tema nr. 1/marts 2003: Moderne pilgrimsvandring (Kirkefondet)

TEOLOGISK PÆDAGOGISK CENTER LØGUMKLOSTER

(Præstehøjskolen/Folkekirken Pædagogiske Institut)

Kirkeallé 2 • DK-6240 Løgumkloster • Telefon 74 74 32 13 • Telefax 74 74 50 13

E-mail: tpc@km.dk

Hjemmeside: www.locus-dei.dk

Oplysninger om program og om de enkelte kurser fås ved henvendelse til TPC.

Ansøgningsfrist: 3 måneder før kurset.

Stiftskurser efterår 2005: Bibelfortælling og bibel- didaktik. Et kursus om bibelbrug i undervisning og gudstjeneste (79-90/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre interesse-
rede

*Ved generalsekretær Tine Lindhardt, Det danske
Bibelselskab, og sognepræst Birgitte Thyssen*

- 31. oktober 2005: Bornholm (88/05)
- 7. november 2005: Ribe Stift (9/05)
- 14. november 2005: Fyens Stift (90/05)

Bibelen som hellig tekst i teologi og pædagogik, religionspædagogisk seminar IX (07/06)

For præster, pædagoger, teologistuderende og lærere
Ved lektor, dr.theol. Svend Bjerg og Eberhard Harbsmeier

- 23. – 26. januar 2006

Alpha-kursus (18/06)

For præster, sognemedhjælpere, menighedsrådsmed-
lemmer og andre, som er kirkeligt ansatte, frivillige
og engagerede

Ved lektor Finn Rosenberg

- 15. – 17. marts 2006

Pædagogik – teori i praksis (19/06)

For præster, lærere, sognemedhjælpere og andre kir-
kelige undervisere

*Ved seminarielæktor Keld Skovmand og rektor Eberhard
Harbsmeier*

- 20. – 24. marts 2006

Stiftskurser forår 2006: De andre, os og Vor Herre – om folkekirken og religionsmøde 36-46/06 og 51/06)

For præster, sognemedhjælpere og andre.
Indbydelser udsendes gennem stifterne.

*Ved lektor Marie K. Monrad og generalsekretær for
Folkekirke og Religionsmøde Berit Schelde*

• 36/06 6.-7. februar 2006	Helsingør stift
• 37/06 8.-9. februar 2006	Københavns stift
• 38/06 27.-28. februar 2006	Lolland-Falster stift
• 39/06 1.-2. marts 2006	Roskilde stift
• 40/06 6.-7. marts 2006	Fyens stift
• 41/06 8.-9. marts 2006	Århus stift
• 42/06 10.-11. marts 2006	Sydslesvig
• 43/06 20.-21. marts 2006	Ribe stift
• 44/06 22.-23. marts 2006	Haderslev stift
• 45/06 27.-28. marts 2006	Aalborg stift
• 46/06 29.-30. marts 2006	Viborg stift
• 51/06 31. marts 2006	Bornholm